

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ІЗМАЇЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ УКРАЇНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ ТА СОЦІАЛЬНИХ НАУК
КАФЕДРА УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ**

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Навчально-методичною радою ІДГУ
Протокол № 4 від 15.01 2019 р.

Голова НМР Н. М. Кольцун Н. М. Кольцун

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Українські південнобессарабські говірки

освітній ступінь магістр

галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

спеціальність 014 Середня освіта

спеціалізація 014.01 Українська мова і література

освітня програма Українська мова і література

тип дисципліни вибіркова

ПОГОДЖЕНО:

Гарант освітньо-професійної програми

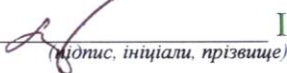

_____ Соколова А. В.

РЕКОМЕНДОВАНО:

кафедрою української мови та літератури
протокол № 7 від 20.12.19.
Завідувач кафедри А. О. Колесников
(підпис, ініціали, прізвище)

ПОГОДЖЕНО:

Голова науково-методичної ради факультету
української філології та соціальних наук

_____ І. Б. Циганок
(підпис, ініціали, прізвище)

Розробники програми:

Колесников А. О., д. філол. н., завідувач кафедри
української мови та літератури

Рецензенти програми:

Гриценко П. Ю., д. філол. н., професор
Інститут української мови НАН України

1. ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна	Заочна
Кількість кредитів: 4	Лекції:	
	16	-
Модулів: 1	Практичні заняття:	
Загальна кількість годин: 120		
Рік вивчення дисципліни за навчальним планом: 2	Лабораторні заняття:	
Семестр: 3	Семінарські заняття:	
	16	-
Тижневе навантаження (год.):	Консультації:	
- аудиторне: 2		
- самостійна робота: 1	Індивідуальні заняття:	
Форма підсумкового контролю: залік		
Мова навчання: українська	Самостійна робота:	
	88	-

2. МЕТА ДИСЦИПЛІНИ

Предмет вивчення навчальної дисципліни – українські новожитні говірки полімовного ареалу межиріччя Дністра і Дунаю.

Метою викладання навчальної дисципліни «Українські південнобессарабські говірки» є: удержавити українську мову як засіб міжнаціонального спілкування в полілінгвальних та полідіалектних регіонах України; підготувати майбутніх учителів та викладачів української мови до педагогічної діяльності в ситуації тісного контактування носіїв різних українських діалектів.

Передумови для вивчення дисципліни: методика викладання філологічних дисциплін у ВНЗ, теоретичні питання граматики української мови, теоретичні питання граматики української та російської мов.

Міждисциплінарні зв'язки: історія України, сучасна українська літературна мова, загальне мовознавство, педагогіка, методика навчання української мови.

3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Після вивчення навчальної дисципліни студент повинен отримати такі результати навчання:

1. Знання:

- предмет, завдання та зміст курсу «Українські південнобессарабські говірки»;
- сучасних наукових методів філологічних досліджень, достатня підготовка для проведення науково-дослідницької роботи в галузі філологічних наук;
- основних концепцій, праць, пов'язаних з вивченням українських говірок.

2. Уміння:

- аналізувати мовні явища у просторовій проекції;
- характеризувати різні типи говірок в межах української мови;
- збирати діалектний матеріал за допомогою різних прийомів; записувати і транскрибувати діалектне мовлення;

- укладати програми, питальники для збирання діалектного матеріалу; картографувати та інтерпретувати діалектний матеріал.

- використовувати знання з діалектології української мови при викладанні української мови в закладах середньої та вищої освіти, застосовувати новітні форми і методи навчання.

3. Комунікація:

- виявляти повагу до різноманітних національних спільнот як невід'ємної складової історії України, співпрацювати з носіями різних мов та діалектів;
- створювати умови для комунікації із представниками наукових, громадських, релігійних і національно-культурних організацій;
- практикувати дотримання етичних принципів ведення дискусій та оприлюднення результатів наукової праці.

4. Автономність та відповідальність:

- відповідати сучасним вимогам до організації навчального процесу, поширювати кращий досвід професійної діяльності;
- виявляти самостійність і соціальну відповідальність, громадянські та патріотичні чесноти при виконанні функціональних обов'язків;
- переглядати результати власної праці та визнавати власну відповідальність за свої вчинки.

1. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	Назви модулів / тем	Кількість годин (денна форма навчання)						Кількість годин (заочна форма навчання)					
		Аудиторні	Лекції	Семинарські (практичні)	Лабораторні	Консультації	Самостійна робота	Аудиторні	Лекції	Семинарські (практичні)	Лабораторні	Консультації	Самостійна робота
1	Соціолінгвістична ситуація в полілінгвальному південнобессарабському ареалі	4	2	2	-	-	8	-	-	-	-	-	-
2	Типологія мов і діалектів межиріччя Дністра і Дунаю	4	2	2	-	-	12	-	-	-	-	-	-
3	Українська мова в Південній Бессарабії	4	2	2	-	-	10	-	-	-	-	-	-
4.	Класифікація українських південнобессарабських говірок	4	2	2	-	-	12	-	-	-	-	-	-
5	Динаміка українських південнобессарабських говірок	4	2	2	-	-	10	-	-	-	-	-	-
6	Інші мови і діалекти в Південній Бессарабії	4	2	2	-	-	12	-	-	-	-	-	-
7	Міжмовні і міждіалектні контакти в Південній Бессарабії	4	2	2	-	-	12	-	-	-	-	-	-
8	Методи і прийоми опису українських південнобессарабських говірок	4	2	2	-	-	12	-	-	-	-	-	-

Проміжний контроль												
Разом:	32	16	16	-	-	88	-	-	-	-	-	-

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

5.1. Зміст навчальної дисципліни за темами

Тема 1. Соціолінгвістична ситуація в полілінгвальному південнобессарабському ареалі. Основні поняття соціолінгвістики. Співвідношення понять «мова» і «етнос», «діалект» і «субетнос». Історія розвитку етномовної ситуації в Південній Бессарабії. Межиріччя Дністра і Дунаю – унікальна лінгвістична лабораторія. Питання про суржик у діалектній мові. Аксіологія індивідуальної мовної поведінки в інтерферентних умовах.

Тема 2. Типологія мов і діалектів межиріччя Дністра і Дунаю. Поняття про лінгвістичну типологію. Типологічні класифікації мов (типологічні схеми Фр. Шлегеля, А. Шлегеля, В. фон Гумбольдта, А. Шлейхера, Г. Штейнталя, М. Лацаруса, Ф. Містелі, М. Мюллера, Ф. Фінка, Е. Сепіра, І.І. Мещанінова, Т. Мілевського, В. Скалічки, Дж. Грінберга). Поділ говірок на старожитні і новостворені. Типологічні характеристики мов і діалектів, представлених у Південній Бессарабії.

Тема 3. Українська мова в Південній Бессарабії. З історії дослідження українських говірок ареалу (студії В.П. Дроздовського, А.М. Муқан, Т.П. Заворотної, П.Ю. Гриценка). Стан вивчення українських говірок ареалу. Українські південнобессарабські говірки старішої формації (південнобессарабський, буковинсько-подільський, слобожанський, середньонадніпрянський типи). Специфіка говірок новішої формації (закарпатський і західнополіський типи).

Тема 4. Класифікація українських південнобессарабських говірок.

Українські південнобессарабські говірки старішої формації (південнобессарабський, буковинсько-подільський, слобожанський, середньонадніпрянський типи). Специфіка говірок новішої формації (закарпатський і західнополіський типи).

Тема 5. Динаміка українських південнобессарабських говірок.

Два вектори динаміки українських південнобессарабських говірок. Збереження і розвиток VS редукція діалектних і національних рис. Питання необхідності збереження українських говірок в ареалі. Удержавлення української мови як засобу міжнаціонального спілкування в полімовній Південній Бессарабії.

Тема 6. Інші мови і діалекти в Південній Бессарабії. З історії дослідження російських говірок. Південноросійські говірки курсько-орловського типу. Говірки старообрядців-липован. Болгарські говірки на території України. Проблема дебалканізації болгарських переселенських говірок ареалу. Чушмелійський, чийшийський, фракійський, балканський о-говір й ъ-говір. Дакорумунський, істрорумунський, арумунський та мегленорумунський діалекти. Дослідники гагаузьких діалектів (Б.П. Туқан, Г. О. Гайдаржі, Л. О. Покровська). Чадирлунзько-комратський / комратсько-чадирський (центральний) діалект. Вулканештський діалект. Циганська мова в МДД. Албанська мова в МДД. Історія присутності німецької мови в МДД.

Тема 7. Міжмовні і міждіалектні контакти в Південній Бессарабії. Наслідки міжмовних і міждіалектних контактів в мовах і діалектах регіону. Шляхи міжмовного і міждіалектного контактування в регіоні.

Тема 8. Методи і прийоми опису українських південнобессарабських говірок. Джерела вивчення діалектного мовлення. Описовий і лінгвогеографічний методи вивчення говірок ареалу. Польове дослідження говірок ареалу. Діалектна текстографія як прийом дослідження переселенських говірок. Питальник як засіб перевірки свідчень діалектних текстів і основа картографування. Евристичний потенціал суперечливих відомостей текстів і програми.

5.2. Тематика практичних занять.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Соціолінгвістична ситуація в полілінгвальному південнобессарабському ареалі	2
2	Типологія мов і діалектів межиріччя Дністра і Дунаю	2
3	Українська мова в Південній Бессарабії	2
4	Класифікація українських південнобессарабських говірок	2
5	Динаміка українських південнобессарабських говірок	2
6	Інші мови і діалекти в Південній Бессарабії	2
7	Міжмовні і міждіалектні контакти в Південній Бессарабії	2
8	Методи і прийоми опису українських південнобессарабських говірок	2
	Разом	16

5.3. Організація самостійної роботи студентів.

№ з/п	Вид роботи	Кількість годин	Форма звітності
1	Опрацювати та законспектувати джерела: 1. Языковая ситуация в Придунайском крае Одесской области Украины: 1993-1994 годы / Колесников А. А. и др. – Измаил : ИДПИ, 1994. – 68 с. 2. Колесников А. О. Морфологія українських південнобессарабських говірок: генеза і динаміка : [монографія]; відп. ред. П. Ю. Гриценко. – Ізмаїл: «СМИЛ», 2015. – С. 48–62. 3. Колесников О. Етномовна ситуація і питання мовної політики в українському Придунав'ї // Південь України. Одеса. Четвертий міжнародний конгрес українців (Одеса, 26-29 серпня 1999 р.): доповіді та повідомлення. – Одеса, 1999. – С. 275–283.	12	конспект
2	Опрацювати та законспектувати джерела: 1. Гриценко П.Ю. Межиріччя Дністра і Дунаю у світлі лінгвістичної географії (стан і пріоритети) // Науковий вісник Ізмаїльського державного гуманітарного університету. – Ізмаїл, 2006. – Вип. 21. – С. 3–16. 2. Делюсто М. С. Типологія говірок межиріччя Дністра і Дунаю: Навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів / М. С. Делюсто. – Ізмаїл : РВВ ІДГУ, 2012. – С. 3–22.	8	конспект
3	Опрацювати та законспектувати джерела: 1. Колесников А. О. Морфологія українських південнобессарабських говірок: генеза і динаміка : [монографія]; відп. ред. П. Ю. Гриценко. – Ізмаїл: «СМИЛ», 2015. – С. 10–31.	10	конспект
4	Опрацювати та законспектувати джерела: 1. Колесников А. О. Передмова // Атлас українських говірок межиріччя Дністра і Дунаю. – Ізмаїл: ІРБІС, 2016. – С. 3–10	12	конспект
5	Проаналізувати діалектні тексти за посібником (4 тексти на вибір):	12	письмовий аналіз

	1. Делюсто М. Українська наддунайська говірка: збірник діалектних текстів: [навч. посібник] / М. Делюсто. – Ізмаїл: СМІЛ, 2016. – 196 с.		
6	Опрацювати та законспектувати джерела: 1. Баранник Л. Ф. Изучение русских переселенческих говоров Украины / Л. Ф. Баранник // Мовознавство. – 2006. – № 11. – С. 193–199. 2. Касаткин Л. Л. Диалект липован – русских старообрядцев Нижнего Подунавья / Касаткин Л. Л., Касаткина Р. Ф., Юмсунова Т. Б. // Науковий вісник Ізмаїльського державного гуманітарного університету. – Ізмаїл, 2004. – Вип. 17. – С. 77–84. Проаналізувати діалектні тексти за посібником: Колесник В. О., Георгієва С. І. Болгарські говірки Півдня України. Хрестоматія. Тексти: [навч. посібник] / В. О. Колесник, С. І. Георгієва. – Ізмаїл: ІРБІС, 2016. – 216 с	12	конспект
7	Опрацювати та законспектувати джерела: Вайнрайх У. Языковые контакты. Состояние и проблемы исследования / Уриэль Вайнрайх. – К. : «Вища школа», 1979. – С. 38–85.	10	конспект
8	Опрацювати та законспектувати джерела: Колесников А. О. Морфологія українських південнобесарабських говірок: генеза і динаміка : [монографія]; відп. ред. П. Ю. Гриценко. – Ізмаїл: «СМІЛ», 2015. – С. 97–175. Проаналізувати діалектні тексти за посібником (2 тексти на вибір): Делюсто М. Українська наддунайська говірка: збірник діалектних текстів: [навч. посібник] / М. Делюсто. – Ізмаїл: СМІЛ, 2016. – 196 с.	12	конспект, письмовий аналіз
	Разом	88	

Тематика індивідуальних завдань

Кожний студент має записати фонетичною транскрипцією 100 речень із власної української говірки або з говірки одnogрупника, знайомого на аркушах формату А4.

6. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

6.1. *Форми поточного контролю:* семінарські заняття, самостійна робота, індивідуальні завдання.

6.2. *Форми проміжного контролю:* модульна контрольна робота.

6.3. *Форма підсумкового контролю:* залік.

7. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

– стандартизовані тести;

– модульна контрольна робота (проводиться в письмовій формі, кожен варіант включає 3 питання, з них перше – тести, друге і третє – теоретичні, відповіді на які дають можливість всебічно оцінити рівень знань студента).

Зразок модульної контрольної роботи:

Варіант 1

I. Розв'язати тести:

1. З-поміж українських південнобессарабських говірок новішої формації розрізняють такі типи:

- а) закарпатський і західнополіський типи;
- б) східнокарпатський і східнополіський типи;
- в) південнокарпатський і центральнополіський типи;
- г) закарпатський і східнополіський типи...

II. Описати основні ознаки українських південнобессарабських говірок буковинсько-подільського типу.

III. Визначити тип діалектного явища: *дасиш мені книгу, говорити за него*.

8. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

8.1. Шкала та критерії оцінювання знань студентів.

Для визначення ступеня оволодіння навчальним матеріалом з подальшим його оцінюванням застосовуються наступні рівні навчальних досягнень студентів:

Рівні навчальних досягнень	100-бальна шкала	Критерії оцінювання навчальних досягнень	
		Теоретична підготовка	Практична підготовка
		Студент	
Відмінний	100...90	вільно володіє навчальним матеріалом, висловлює свої думки, робить аргументовані висновки, рецензує відповіді інших студентів, творчо виконує індивідуальні та колективні завдання; самостійно знаходить додаткову інформацію та використовує її для реалізації поставлених перед ним завдань; вільно використовує нові інформаційні технології для поповнення власних знань	може аргументовано обрати раціональний спосіб виконання завдання й оцінити результати власної практичної діяльності; виконує завдання, не передбачені навчальною програмою; вільно використовує знання для розв'язання поставлених перед ним завдань
Достатній	89....70	вільно володіє навчальним матеріалом, застосовує знання на практиці; узагальнює і систематизує навчальну інформацію, але допускає незначні огріхи у порівняннях, формулюванні висновків, застосуванні теоретичних знань на практиці	за зразком самостійно виконує практичні завдання, передбачені програмою; має стійкі навички виконання завдання

Рівні навчальних досягнень	100-бальна шкала	Критерії оцінювання навчальних досягнень	
		Теоретична підготовка	Практична підготовка
		Студент	
Задовільний	69...51	володіє навчальним матеріалом поверхово, фрагментарно, на рівні запам'ятовування відтворює певну частину навчального матеріалу з елементами логічних зв'язків, знає основні поняття навчального матеріалу	має елементарні, нестійкі навички виконання завдань
Незадовільний	50...26	має фрагментарні знання (менше половини) при незначному загальному обсязі навчального матеріалу; відсутні сформовані уміння та навички; під час відповіді допущено суттєві помилки	планує та виконує частину завдання за допомогою викладача
Неприйнятний	25...1	студент не володіє навчальним матеріалом	виконує лише елементи завдання, потребує постійної допомоги викладача

8.2. Критерії оцінювання під час аудиторних занять.

Досягнення студентів на семінарських (практичних), лабораторних заняттях оцінюються за шкалою від «0» до «5».

Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень
5 балів	Оцінюється робота студента, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно й аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, розв'язує задачі стандартним або оригінальним способом, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.
4 бали	Оцінюється робота студента, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, розв'язує задачі стандартним способом, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.
3 бали	Оцінюється робота студента, який відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень, записує основні формули, рівняння, закони. Однак не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки.
2 бали	Оцінюється робота студента, який достатньо не володіє навчальним матеріалом, однак фрагментарно, поверхово (без

	аргументації й обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань.
1 бал	Оцінюється робота студента, який не в змозі викласти зміст більшості питань теми та курсу, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді.
0 балів	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

8.3. Критерії оцінювання самостійної роботи та індивідуальних завдань

Вид	Максимальна кількість балів
Конспектування наукових статей	5
Реферати	5
Фонетична транскрипція	5
Письмовий аналіз	5

8.4. Критерії оцінювання модульної контрольної роботи.

Проміжний контроль з означеного курсу проводиться у вигляді модульної контрольної роботи. Відповідь на кожне питання оцінюється за 5-бальною шкалою, і на основі середнього арифметичного здійснюється виведення остаточної оцінки за нижчеподаною таблицею. Критеріями оцінювання є: повнота відповіді, здатність критичного аналізу теоретичного матеріалу, вміння наводити аргументи та робити висновки.

8.5. Критерії оцінювання підсумкового контролю.

Оцінку за семестр з дисципліни, що закривається заліком, слід виставляти після її вивчення до початку екзаменаційної сесії за результатами поточного та проміжного контролю (відповідно вагові коефіцієнти 0,7 та 0,3); при цьому обов'язкової присутності здобувачів вищої освіти не передбачено.

Переведення підсумкового балу за 100-бальною шкалою оцінювання в підсумкову оцінку за традиційною шкалою

Підсумковий бал	Оцінка за традиційною шкалою
	залік
90-100	зараховано
89-70	
51-69	
26-50	не зараховано
1-25	

9. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Для окремих тем застосовується комп'ютерна техніка з метою демонстрації презентацій, карт, слайдів.

10. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

10.1. Основні джерела

2. Генеза і динаміка діалектів межиріччя Дністра і Дунаю: методичні рекомендації для збору діалектного матеріалу / Упоряд. А.О. Колесников, М.С. Делюсто, П.Д. Кісеолар. – Ізмаїл: ІРБІС, 2017. – 64 с.
3. Гриценко П.Ю. Межиріччя Дністра і Дунаю у світлі лінгвістичної географії (стан і пріоритети) // Науковий вісник Ізмаїльського державного гуманітарного університету. – Ізмаїл, 2006. – Вип. 21. – С. 3–16.
4. Делюсто М. Українська наддунайська говірка: збірник діалектних текстів: [навч. посібник] / М. Делюсто. – Ізмаїл: СМІЛ, 2016. – 196 с.
5. Делюсто М. С. Типологія говірок межиріччя Дністра і Дунаю: Навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів / М. С. Делюсто. – Ізмаїл : РВВ ІДГУ, 2012. – 64 с.
6. Колесник В. О., Георгієва С. І. Болгарські говірки Півдня України. Хрестоматія. Тексти / Відп. ред. проф. Гриценко П. Ю. – Ізмаїл: ІРБІС, 2016. – 216 с.
7. Колесников А. О. Атлас українських говірок межиріччя Дністра і Дунаю / А. О. Колесников. – Ізмаїл: ІРБІС, 2016. – 168 с.
8. Колесников А. О. Із спостережень над мовними контактами в ареалі межиріччя Дністра і Дунаю / А. О. Колесников // Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка : Філологічні науки. – Кам'янець-Подільський, 2017. – Вип. 44. – С. 178–184.
9. Колесников А.О. Морфологія українських південнобессарабських говірок: генеза і динаміка. – Ізмаїл: СМІЛ, 2015. – 676 с.
10. Колесников А.О. Українські говірки у мовному континуумі межиріччя Дністра і Дунаю // Лінгвістика : зб. наук. праць. – Луганськ, 2012. – №1 (25). – Ч.І. – С. 115–127.
11. Колесников О. Етномовна ситуація і питання мовної політики в українському Придунав'ї // Південь України. Одеса. Четвертий міжнародний конгрес україністів (Одеса, 26-29 серпня 1999 р.): доповіді та повідомлення. – Одеса, 1999. – С. 275–283.
12. Кочерган М. П. Основи зіставного мовознавства : [підручн.]. – К., 2006. – 424 с.
13. Південна Бессарабія (кінець XVIII – XIX ст.): [навчально-методичний посібник]; за ред. Л. Ф. Циганенко. – Ізмаїл, 2011. – 216 с.
14. Українська мова. Енциклопедія. – К., 2007. – 856 с.
15. Языковая ситуация в Придунайском крае Одесской области Украины: 1993-1994 годы / Колесников А. А. и др. – Измаил : ИДПИ, 1994. – 68 с.

10.2. Допоміжні джерела

1. Георгієва С. І. Тенденції розвитку болгарської діалектної системи в Україні// Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету: Збірник. – Одеса: Міжнародний гуманітарний університет, 2011. – Вип. 3. – С. 4–8.
2. Георгієва С. І. Континуум метрополії як база формування болгарських переселенських говірок / С.І. Георгієва // Компаративне дослідження слов'янських мов і літератур. Пам'яті академіка Леоніда Булаховського. Збірник наукових праць. – Київ: Освіта України, 2013. – Вип. 21. – С. 27–43.
3. Георгієва С. І. Балканський тип болгарського діалектного континууму: метрополія і діаспора / С.І. Георгієва // Слов'янський збірник. – Чернівці: «Букрек», 2013. – №17. – С. 73–82.
4. Гриценко П. Ю. Парадигма обов'язку з перспективи часу / П. Ю. Гриценко // Українська мова. – 2017. – № 1. – С. 3–17.
5. Гриценко П. Ю. Тексти як джерело дослідження українських говірок Румунії // Українські говори Румунії / М. Павлюк, І. Робчук. – Едмонтон – Львів – Нью-Йорк – Торонто, 2003. – С. I–XVI.
6. Гриценко П. Ю. Тексти як джерело дослідження чорнобильських говірок // Говірки

- Чорнобильської зони. Тексти / [відп. ред. П. Ю. Гриценко]. – К., 1996. – С. 7–19.
7. Гриценко П. Ю. Текст як простір вияву діалектних явищ // Збірник лінгвістичних праць : до 60-річчя проф. О. А. Колесникова. – Ізмаїл, 2000. – С. 9–15.
 8. Колесник В.О. Дебалканізація болгарських переселенських говірок в Україні. Граматична система. – Одеса, 2003. – 231 с.
 9. Колесников А. О. Збереження і розвиток української мови в лінгвально неоднорідних регіонах України / А. О. Колесников // Українська мова. – 2017. – №4. – С. 149–153.
 10. Лингвистический энциклопедический словарь / [гл. ред. В. Н. Ярцева]. – М., 1990. – 685 с.
 11. Покровская Л. А. Современный гагаузский язык : [курс лекций]. – Комрат, 1997. – 189 с.
 12. Kiseolar P. Caracteriaza lingvistică a graiurilor românești din regiunea Odesa. Profil general // Науковий вісник Ізмаїльського державного гуманітарного університету. – Ізмаїл, 2006. – Вип. 21. – С. 46–49.
 13. Баранник Л.Ф. Динамика лексико-семантической системы русских островных говоров Одесщины, функционирующих в разноязычном окружении // Діалектна мова: сучасний стан і динаміка в часі. – К., 2008.
 14. Селіванова О. Сучасна лінгвістика : термінологічна енциклопедія / Олена Селіванова. – Полтава : Довкілля-К, 2006. – 716 с.
 15. Шабашов А. В. Гагаузы: система терминов родства и происхождение народа. – Одесса : Астропринт, 2002. – 744 с.

10.3 Интернет-ресурсы

1. Колесников А. О. Лінгвістичні ареали межиріччя Дністра і Дунаю / А. О. Колесников // Лінгвістичні студії. – Вип. 33. – Вінниця, 2017. – С. 153–158. – Режим доступу: <http://mova.dn.ua/lingvistichni-studiyi/100-lingvistichni-studiji-vipusk-33.html>
2. Kolesnykov A. Problems of Description and Mapping of Dialects Spread in the Area Between the Danube and the Dniester Rivers / A. Kolesnykov // Journal of Danubian Studies and Research. – Vol. 7, No 2. – Galati, 2017. – P. 410-419. – Режим доступу: <http://journals.univ-danubius.ro/index.php/research/article/view/4287/4241>
3. Гриценко П. Е. Диалекты в современной языковой ситуации Украины // Исследования по славянской диалектологии. 15. Особенности сосуществования диалектной и литературной форм языка в славяноязычной среде. – М., 2012. – С. 18–42. – Режим доступу: http://www1.nas.gov.ua/institutes/ium/Structure/Departments/Department4/dial_staff/Pages/hrytsenko.aspx
4. Гриценко П. Е. Грамматический портрет диалекта / П. Е. Гриценко // Исследования по славянской диалектологии. – Вып. 16. – М.: Институт славяноведения РАН, 2013. – С. 9–36. – Режим доступу: http://www1.nas.gov.ua/institutes/ium/Structure/Departments/Department4/dial_staff/Pages/hrytsenko.aspx